

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

У роботі проаналізовано можливості використання платформи дистанційного навчання Moodle в системі післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників. Автор аналізує можливості СДН щодо забезпечення доступу до навчальних ресурсів, мережної взаємодії учасників навчального процесу та контролю, на основі багаторічної роботи із зазначеною СДН показує шляхи її адаптації до особливостей організації навчального процесу в закладах післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: освіта, післядипломна освіта, дистанційне навчання, платформа дистанційного навчання.

М. Бигун. Использование плат-

формы дистанционного обучения Moodle в последипломном педагогическом образовании. В работе проанализированы возможности использования платформы дистанционного обучения Moodle в системе последипломного педагогического образования педагогических работников. Автор анализирует возможности СДО по обеспечению доступа к учебным ресурсам, сетевого взаимодействия участников учебного процесса и контроля, на основании многолетней работы с указанной СДО показывает пути ее адаптации к особенностям организации учебного процесса в заведениях последипломного педагогического образования.

Ключевые слова: образование, последипломное образование, дистанционное обучение, платформа дистанционного обучения.

M. Bihoun. Using the e-learning platform Moodle in the teachers in service training. The work analyzes the possibility of using the e-learning platform Moodle in teachers in service training education. Author examines the possibilities of LMS as to providing access to educational resources, network interaction among participants of the educational process and control, based on years of work with the specified e-learning platform shows how to adapt it to the peculiarities of the educational process in the teachers in service train-

Категорії курсів

Філософія освіти. Законодавство України про освіту

Філософія освіти. Законодавство України про освіту

Освіта в контексті сучасного розвитку суспільства

Освіта в умовах глобалізації

Сучасна педагогічна психологія

Сучасна педагогічна психологія

Педагогічна інноватика

Педагогічна інноватика

Інформаційні та телекомунікаційні технології в освіті

Інформаційні та телекомунікаційні технології в освіті

Використання сучасних інформаційних технологій в управлінні школою

Використання Web 2.0 технологій в організації методичній роботі

Учителі російської мови

Спецкурс "Современный урок русского языка"

Сучасний стан розвитку філологічної науки

Учителі англійської мови

Сучасний стан розвитку філологічної науки

Сучасна методика викладання іноземних мов

ing institutions.

Keywords: education, continuing education, e-learning, e-learning platform.

Мета: проаналізувати можливості використання платформи дистанційного навчання Moodle в системі післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників.

3. Використання Moodle у практиці дистанційного навчання педагогічних працівників

Система дистанційного навчання Moodle, як і всі інші подібні програмні продукти, орієнтована на організацію навчального процесу у ВНЗ – великі за обсягом матеріалу курси, які викладаються, як правило, одним (рідше, двома) викладачем. У цьому випадку зміст освіти добре структурується у вигляді дистанційних курсів, які легко об'єднуються за певними ознаками в категорії, створюючи чітку деревовидну структуру, де легко знайти себе кожному з учасників навчального процесу.

Усе це вимагає затрати певних зусиль для адаптації можливостей СДН Moodle

виявилися тотожними, то такий підхід призвів до дублювання одного курсу в п'яти різних категоріях. Якщо для тих, що навчаються, підхід виявився досить зручним – потрібно було записатись на всі курси однієї категорії, то для забезпечення керованості та контролю навчального процесу він став неприйнятним. Останні три роки ми дотримуємось такої, на перший погляд, складної, але зручної схеми розподілу дистанційних курсів за категоріями: для загальнотеоретичних модулів навчального плану (їх п'ять) виділено п'ять категорій, у яких пропонуються курси відповідного змістового спрямування; фахові модулі та спецкурси групуються в категорії, що відповідають спеціалізації педагогічних працівників (мал. 9).

За такої структури курси перших п'яти категорій мають, як правило, одного (рідше, двох) автора, але багато *Студентів*, *Автор курсу* може відслідковувати активність учасників та налагоджувати педагогічну взаємодію, організувати контроль з одного "стартового майданчика" (мал. 10).

- складання слухачами індивідуального плану;

- ознайомлення з платформою ДН.

II етап – дистанційний (тривалістю близько півроку):

- самостійна робота слухачів (поточне тестування, практичні, лабораторні, самостійні роботи);

- виконання атестаційної роботи з фаху (зразок оформлення титульної сторінки);

- консультування слухачів за допомогою електронних засобів зв'язку.

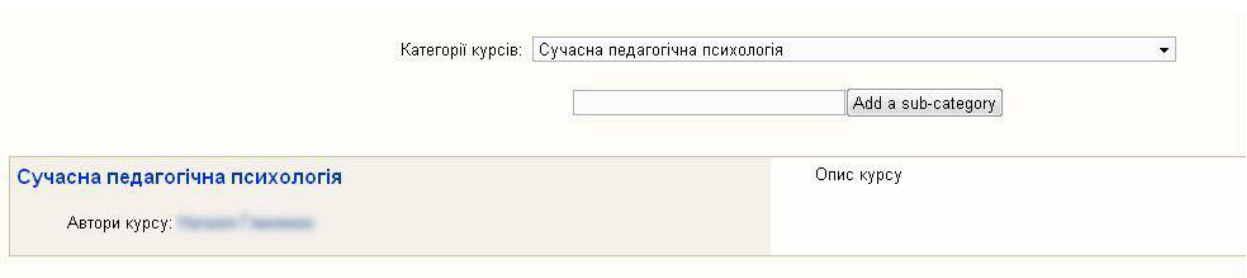
III етап – залікова сесія (1 день):

- підбиття підсумків індивідуальної діяльності слухачів на дистанційному етапі;

- захист атестаційної роботи;

- підсумкове тестування.

Реєстрація учасників відбувається в ручному режимі на I етапі курсів. Спроби скористатися онлайн-реєстрацією у перший рік роботи з Moodle обернулися зайвими проблемами: реєструвалися в середовищі випадкові люди, спеціалісти, які були заявлені на курси, дуже часто не могли самостійно справитися з

Мал. 10

до особливостей типових навчальних планів курсової підготовки в системі післядипломної педагогічної освіти. Перший із трьох років роботи на платформі Moodle в Івано-Франківському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти приніс багато розчарувань, але й дозволив виробити оптимальну, на погляд автора, модель поєднання системи дистанційного навчання з особливостями навчальних планів.

3.1. Адаптація навчального плану курсових груп до особливостей Moodle

Перші спроби використання платформи Moodle в роботі дистанційних курсових груп були зроблені за схемою відповідності "категорія курсів" "категорія педагогічних працівників". Ураховуючи, що окремі загальні модулі навчальних планів (Філософія освіти, Педагогічна інноватика і т. д.) для різних фахових категорій майже не відрізняються, а у дистанційному виконанні взагалі

Курси з фахових категорій, навпаки, менш чисельні за кількістю *Студентів*, але мають досить солідні авторські колективи (мал. 11). Для контрольованості навчального процесу всередині таких курсів передбачена роль *Викладач*, функції якого виконує методист з відповідного напрямку, керівник групи. У дистанційних курсах перших п'яти категорій уся повнота прав і відповідальності лягає на *Автора курсу*, *Викладач* на таких курсах відсутній.

3.2. Організація навчального процесу на дистанційних курсах

Щороку платформа дистанційного навчання Івано-Франківського ОПППО обслуговує близько ста слухачів різних спеціальностей, у цьому році працювало 8 груп для різних фахових категорій.

Навчання проходить у III етапи:

I етап – організаційно-настановні заняття (1 день)

- консультації викладачами слухачів;

проблемою. У зв'язку з цим поки кількість учасників не надто велика, оптимально використовувати лише ручну реєстрацію.

Змістове наповнення дистанційних курсів, форма його реалізації, види практичних занять та контроль за їх виконанням, наявність чи відсутність поточного тестування – усі ці завдання вирішуються авторами курсів залежно від цілей та завдань, які вони переслідують, і свого особистого бачення навчального процесу. Тому окремі курси навіть у межах однієї категорії можуть суттєво відрізнятися.

На даний час на наших дистанційних курсах домінують ресурси типу Вебсторінка, хоч окремі автори курсів інтенсивно використовують можливості платформи на завантаження мультимедійного контенту у вигляді файлів. Серед *Активі* безперечний лідер *Тест*, на окремих курсах присутній *Форум* (частіше

Категорії курсів: Учителі української мови і літератури

Add a sub-category

Сучасний стан розвитку філологічної науки

Опис курсу

Автори курсу:
Автори курсу:
Викладач: Сві

Сучасна методика викладання української мови і літератури

Опис курсу

Автори курсу:
Автори курсу:
Автори курсу:
Автори курсу:
Автори курсу:
Викладач: Сві

Сучасний урок української мови і літератури

Опис курсу

Автори курсу:
Автори курсу:
Автори курсу:
Викладач: Сві

Мал. 11

для консультацій, але у вигляді форуму реалізовані також семінарські заняття), а також **Завдання** для реалізації практичних занять. Через низку завдань організовується також написання творчої роботи слухачами курсів, яке відбувається під контролем і в тісній взаємодії з науковим керівником. Хочеться сподіватися, що з набуттям досвіду організаторами навчального процесу можливості СДН Moodle будуть застосовуватися більш широко та ефективно.

3.3. Додаткові модулі для розширення функціональності платформи

Суттєвою перевагою СДН Moodle як програмного продукту категорії

Open Source є величезна кількість додаткових модулів (plug-in), що розробляються окремими користувачами для вирішення проблем, які не передбачені основною версією програми. Усі вони доступні на сайті www.moodle.org для вільного завантаження і використання.

Практика застосування платформи дистанційного навчання в курсовій підготовці педагогічних працівників виявила суттєвий недолік основного пакета Moodle в плані розподілу *Студентів* на групи. Це передбачено лише в межах одного курсу і на інші курси не поширюється. Для забезпечення чіткого контролю за перебігом навчального процесу на дистанційному етапі дуже важли-

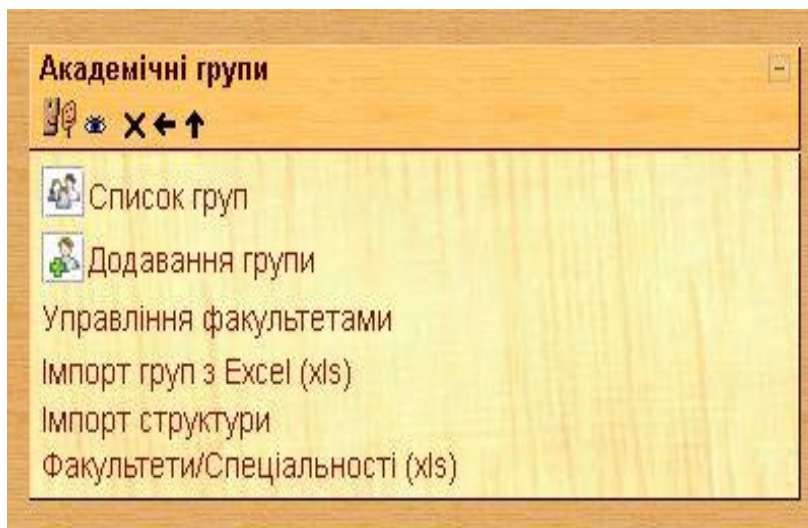
вим є наскрізне групування учасників у рамках усієї платформи ДН.

Для вирішення проблеми можна скористатися модулями "Академічні групи" або "Електронний деканат". Ці модулі знову ж таки орієнтовані на систему ВНЗ, але, наприклад, модуль "Академічні групи" легко адаптується до специфіки роботи закладів післядипломної педагогічної освіти (мал. 12).

Для цього можна застосувати відповідність **Факультет ↔ Кафедра (лабораторія)** та **Спеціальність ↔ Фахова спеціалізація групи**. При реєстрації кожен учасник отримує своє місце в чіткій структурі курсових груп, яке відображається не лише в повному списку учасників, але і списках учасників кожного окремого курсу.

Використання модуля "Академічні групи" дозволяє легко вирішити ще одну проблему – сформувати навчальний план для кожної конкретної групи з окремих курсів, які можуть належати різним категоріям. Таким чином, зареєстрований в групі студент одразу ж записується на всі передбачені начальним планом дистанційні курси (мал. 13). Це звільняє слухача від громіздкої процедури самостійного запису на потрібні курси, яка може призводити до небажаних помилок.

Останнім часом дуже "модними" стають різного роду телеконференції, вебінари тощо. Можна, звичайно, мати різні думки, щодо ефективності використання такого роду сервісів у рамках дистанційного навчання в системі післядиплом-

Мал. 12

ДН > Академічні групи > природничо-математичний > біологія > ПМБГ-1311 >

управління групою

Курс	ім'я	Прізвище	Логін	
Філософія освіти. Законодавство України про освіту Видалити	Любов			Видалити з групи
Освіта в умовах глобалізації Видалити	Галина			Видалити з групи
Сучасна педагогічна психологія Видалити	Наталія			Видалити з групи
Педагогічна інноватика Видалити	Оксана			Видалити з групи
Реалізація технологічного підходу в навчально-виховному процесі Видалити	Михайло			Видалити з групи
Спецкурс: «Використання ІКТ в навчально-виховному процесі» Видалити				
Сучасна методика викладання шкільного курсу біології Видалити				
Сучасний стан біологічної науки Видалити				
Атестаційна робота Видалити				

[Додати курс](#) [Додавання учасника](#)

Мал. 13

ної педагогічної освіти – високошвидкісні канали та можливість перебування всіх учасників онлайн у визначений термін не завжди можна гарантувати. Проте один з додаткових модулів СДН Moodle дозволяє дуже швидко підключити до переліку видів діяльності популярну систему проведення відеоконференцій BigBlueButton (мал. 14).

BigBlueButton є розробкою з відкритим вихідним кодом для відеоконференцій, яка спеціально розроблена для дистанційного навчання. Сервіс побудований з чотирнадцяти компонентів і створює комплексну систему веб-конференцій, яка працює на Mac, Unix і Windows. Система підтримує багато користувачів, дозволяє використовувати

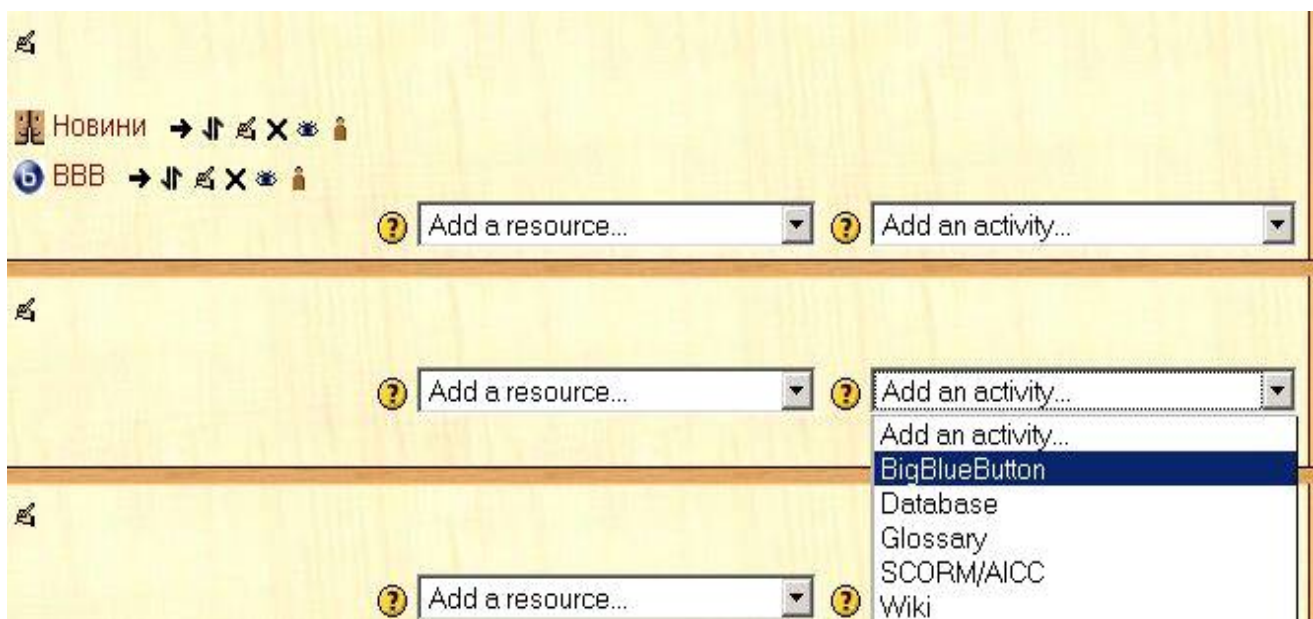
свою камеру, отримувати зображення з робочого столу і застосовувати його як презентацію. Користувачі мають змогу завантажувати файли у форматі PDF або офісні документи з поточної сторінки конференції. Крім того, можна обмінюватися файлами з іншими учасниками конференції.

Отже, платформа дистанційного навчання Moodle має в наявності всі інструменти для організації дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Вона дозволяє організувати доступ слухачів курсів до якісних навчальних матеріалів, підготовлених у різних форматах, безперервну мережну взаємодію учасників навчального процесу, постійний контроль за активністю

та якістю засвоєння навчального матеріалу.

СДН Moodle проста та інтуїтивно зрозуміла в користуванні, має частково перекладений українською мовою інтерфейс, легко адаптується до особливостей змісту та організації навчального процесу в закладах післядипломної педагогічної освіти, за потреби може доукомплектовуватися додатковими модулями для розв'язання окремих задач, не передбачених основним пакетом програм.

Важливою умовою успішності застосування вказаної платформи є певний рівень підготовки всіх учасників навчального процесу в галузі сучасних інформаційних і телекомунікаційних тех-

Мал. 14

нологій та ламання стереотипу тотожності понять "дистанційне" та "заочне" навчання. Дистанційне навчання не обмежується лише доступом до змісту, а передбачає постійну взаємодію учасників навчального процесу впродовж усього періоду навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нелепова А. В. Організація дистанційного навчання у системі Moodle : [метод. рекомендації для викладачів] / А. Нелепова, Л. Борян. – Миколаїв, 2010.
2. Ходак Л. М. Розширення функціональних можливостей системи управлі-

ння навчанням Moodle / Л. Ходак, О. Замиховська // Системи управління. – 2/2 (32). – 2008.

3. Белозубов А. Система дистанційного навчання Moodle / А. Белозубов, Д. Николаев. – Санкт-Петербург. 2007.

4. Ладик О. І. Реалізація навчального матеріалу для дистанційного навчання на базі програмної платформи управління електронним навчанням Moodle / О. Ладик, С. Осипчук // Наукові записки УНДІЗ. – № 5 (7). – 2008.

5. Остапчук Л. Р. Дистанційне навчання з використанням системи MOODLE / Л. Остапчук. – Луцьк. – 2009.

6. Остапчук Л. Р. Дистанційне на-

вчання в системі післядипломної освіти : метод. посіб. – Луцьк. – 2011.

7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://moodle.org/sites/index.php?country=UA>

8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://e-learning.onu.edu.ua/stati/distancionoe-obrazovanie-v-onu/polozenja-pro-distanc-ine-navchanja-uzakladah-p-sljadiplomno-osv-ti.html>

9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://univector.net/node/415>

Стаття надійшла 11.09.2012 р.

УДК 371.214.12:53

Володимира БОЙЧУК, Вікторія СТИНСЬКА

РОЛЬ ГРИ У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

На основі вимоги сучасної освіти щодо розвитку інноваційних освітніх технологій у навчальному процесі з метою творчого розвитку учнів характеризувано можливість застосування ігрових технологій на уроках фізики. Подано організацію уроку-гри "Морський бій" та вікторини "Фізичне лото" з теми "Атом і атомне ядро" для учнів 11 класу.

Ключові слова: ігрові технології, фізика, заняття узагальнення і систематизації знань, "Атом і атомне ядро".

В. Бойчук, В. Стинская. Роль игры в развитии творческих способностей учащихся на уроках физики. На основе требования современного образования по развитию инновационных образовательных технологий в учебном процессе с целью творческого развития учащихся охарактеризованы возможности применения игровых технологий на уроках физики. Подано организацию урока-игры "Морской бой" и викторины "Физическое лото" по теме "Атом и атомное ядро" для учащихся 11 класса.

Ключевые слова: игровые технологии, физика, занятия обобщения и систематизации знаний, "Атом и атомное ядро".

V. Boychuk, V. Stunska. Role of game in the development of creative abilities of pupils in physics. On the ba-

sis of the requirements of modern education for the development of innovative educational technologies in the learning process to the creative development of students described the possibility of using gaming technology on the lesson of physics. Presented organization of lesson-game "Battleship" and quizzes "Physical lotto" on topic "atom and atomic nucleus" for students in grade 11.

Keywords: game technology, physics, studies of generalization and systematization of knowledge, "atom and atomic nucleus".

Meta: проаналізувати можливість використання ігрових технологій на уроках фізики.

У Державній національній програмі "Освіта" (Україна XXI століття), Законі України "Про загальну середню освіту", Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа), Національній доктрині розвитку освіти обґрунтовано необхідність розроблення механізмів пріоритетних напрямів розвитку загальної середньої освіти і, зокрема, акцентується увага на розвитку інноваційних освітніх технологій у навчальному процесі загальноосвітнього навчального закладу задля забезпечення переходу освіти на нову, особистісно-орієнтовану парадигму.

Розвиток творчих здібностей особистості є однією з центральних проблем у

педагогічній науці, оскільки прогрес суспільства передбачає постійне оновлення знань, долаання стереотипів і вироблення нових, нестандартних, часто несподіваних ідей, оригінальних підходів і способів їх втілення. Одним з головних педагогічних завдань за цих умов постає виховання людини, здатної акумулювати і творчо переосмислити набутий досвід, досягнення людства в науці, культурі, мистецтві.

Коли йдеться про зміст шкільного курсу фізики, то, звичайно, мають на увазі засвоєння учнями певної системи фізичних знань, умінь і навичок. Але не можна зводити навчання предмета у школі до передачі дітям визначеної суми знань і навичок. Це обмежувало б його роль в загальній освіті. Тому постає важливе завдання творчого розвитку учнів.

На основі аналізу й узагальнення різних підходів до розуміння сутності творчого потенціалу особистості (Д. Богоявленська, І. Кулагіна, Н. Лук, Л. Фрідман та ін.) з'ясовано, що творчі здібності являють собою специфічну форму загальних здібностей, які дають змогу гнучко й оперативно реагувати на впливи оточення, створювати оригінальні образи та ідеї, продукувати суб'єктивно нові способи постановки й розв'язання проблем. Відповідно до комплексного підходу творчі здібності учнів розглядаються нами як інтегральні індивідуально-психологічні властивості особистості, що синтезують інтелектуальні